Број 79. У Новом Саду у четвртак 10. априла 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Ново изненађење.

Београд, на Ускрс.

На велики петак освануло је по нас ново изненађење. Догодило се и опет нешто, о чему није нико ни сањао. Краљ Александар потврдио је закон о буџету.

Закон о буџету донела је народна скупштина и усвојио ју је сенат. То је веома важан и користан закон. Тај закон установљава, да се буџет не сме олако прекорачити. И да се не сме вадити из једне буџетске партије и трошити на другу.

А тога је, на жалост, било и сувише. Н. пр. скупштина је толико пута одредила буџетом, да се утроши неколико милиона на оружање Тај је новац увек потрошен на друго, ако не сав, а оно делимице. И владе су искале на просвету, а трошиле на администрацију и друго; скупштина је одобрила на привреду, а један део тога новца потрошио се на десето. Тим начином је увек изигравано буџетско право скупштине.

Краљ Александар није хтео да потврди тај закон. Изгледао му је сувише строг, сувише радикалан. А потврдио је друге законе. И сад, кад је укинуо све друге, под изговором, да су претерани, потврдио је баш онај, о ком је до јуче говорио да је претеран и да га не може потврдити.

Зар ово није изненађење? Наравно је, да нико живи не верује више, да ће се овај закон вршити, нити зерује у сталност тога закона. Ко јамчи, да краљ неће и опет једног дана на пола сата или пет минута укинути устав, па за то време укинути и тај закон Али је ипак интересантно: шта је хтео краљ Александар с овим?

У Београду влада мишљење, да се краљ поплашио, те сад мало ретерира. Хоће бар да изгледа као да уме и попустити у згодном часу. Ово би требало да буде мали мелем на рану и ако тај мелем није у стању ишта да залечи.

Неки, који добро познају краља Александра тумаче то на други начин. То је тумачење занимљиво и хоћу да вам га саопштим. По њиховом стоји ствар овако:

Краљ Александар нема обичне страсти. Не воле да пије, не ужива у добром јелу. Није карташ, ловац, није ни иначе „шпортсман“. Чак није ни „претеран пријатељ женскиња“, и ако су сви Обреновићи били извикани као такви. Он не воли ни да чита, пише, не бави се науком, не ужива ни у војсци а сваки човек обично тек нешто ради у слободном времену. Краљ Алесандар не воле чак ни уметност, музику, не купи чак ни збирку лептирова или поштанских марака, јер су неки беспослени владари и то радили.

Па каква је његова страст?! Он воле изненађења. Воле да заподене какву интригу, воле да учини нешто што ће изненадити и збунити свет, те да се о томе говори.

Владари су обично задовољни, кад је све мирно и кад свет гледа свога посла. Не воле то краљ Александар. Он баш у таким временима, кад н. пр. нема никаква повода министарској кризи поручи какав чланак у „Малим Новинама“ или у другом ком листу, који ће да узбуни и узнемири свет. Он у временима, кад нема повода за то, позива одједаред оне, који су били пали у немилост, те онда сав свет говори о министарској кризи. Он воле да изгледа, као да га нико не може схватити и провидети, а сва Србија да је у неизвесности.

То је страст и управ највећа страст краља Александра. Кад не може да створи какво изненађење, он макар изненади свет са којекаквим комбинацијама. И кад заплете и замрси, кад новине пишу и нагађају, кад јавно мнење стрепи и очекује, он онда ужива.

Тој страсти има Србија да захвали много непотребно изненађење и многу промену. Та страст нагони Краља Александра, да учини што-шта што неизмерно штети угледу његовом а управо му и не треба за његове планове. Из те страсти краља Александра поникла је и потврда закона о буџету.

Ово сиграње са српским народом и његовим интересима, ужасно је...

На сваки начин потврда закона о буџету није никог умирила ни задовољила, јер нико не верује, да је ово искрено и поникло из љубави према реду и закону у Србији.

Нови Сад, 9. априла.

И опет калуђерска скупштина. Архимандрит Анатолије сазвао је и опет све манастирске настојатеље на скупштину.

Скупштина ће бити у манастиру Крушедолу 14. априла. У позиву стоји, да ће та скупштина бити продужење скупштине од 26. новембра 1902. године.

Као што је познато, манастирски настојатељи решили су на скупштини 26. новембра 1902. године, да устану против закључака мајског сабора у погледу манастира и да се жале министру председнику. Сад хоће у том працу да — продуже. Шта ће то бити видећемо. У осталом ми ћемо се још осврнути на ову ствар.

Нови Сад, 9. априла.

Немири у Загребу. Немири у Загребу никако да се стишају. У суботу и недељу у вече дошло је до јачих изгреда, те су полупани сви прозори на станици Самоборске железнице и скинут мађарски натпис са исте. У недељу после подне било пуно света по улицама, но је против истог, да га растера, изишла не само полиција и жандармерија, него и један одред улана, који је телеграфски позван из Вараждина. На универзитетском тргу и у маровској улици дошло је до сукоба између демонстраната и жандармерије, те су од првих многи позатварани, (њих 48). Сауредника „Обзоровог“, др а Хајмерла ухапсили су на улици и одвели га, везаног, у полицију. И главног уредника „Обзора“, професора Пасарића, ухапсила је полиција, а и адвокатског кандидата и журналисту дра Мазуру Услед тог ухапшења Паса-

---

ПОДЛИСТАК.

ОРДЕН.

Антон Чехов.

Учитељ на војничкој прогимназији Лав Пусћаков становао врата уз врата са својим пријатељем поручиком Леденовим. На Нову Годину ујутру пође он њему.

»Слушај Гриша« — рече му он после уобичајене честитке — »ја те не би узнемиривао, да нисам приморан. Позајми ми, молим те, за данас твог Станислава. Позван сам на ручак код трговца Спишкина, а знаш га колико даје на орден.... сваког оног коме се не климата на груди какав орден, држи за ђубре. А он има и две ћери ...знаш Настја и Сина... Ја се обраћам на тебе као на пријатеља ...ти ме разумеш, драги мој... учини ми то.«

Пусћаков ово говорећи сав поцрвенио и гледа у врата. Поручик испочетка почео да виче, али напослетку даде.

Око два сата после подне одвезе се Пусћаков на једној дрошки до Спишкина. Огрлицу спреда оставио отворену, а на груди му блиста у злату и емаљу туђи Станислав.

»Чини ми се да сам други човек!« — шапуташе у себи. »Тако мала ствар, кошта ваљда неких пет рубаља — и какав ефект!«

Пред кућом Спишкиновом спусти огрлицу сасвим и поче лагано исплаћивати кочијаша. Кад је кочијаш видио орден св. Станислава, читаво се окаменио, бар тако се чинило Пусћаковом. Пусћаков накашља задовољно и уђе у кућу. Бунду остави у предсобљу и погледа у салу, где њих око петнаест особа сеђаху око постављена стола и већ почели да једу. Чула се збрка гласова и лупа тањира.

»Ко је то звонио?« — запита господар и диже се. »Ах, Лав Николајевић! Молим лепо! Мало доцније, али то не чини ништа... Баш смо сад сели.«

Пусћаков се испрси, затури гордо главу и уђе, таруући руке, у салу. Али ту опази нешто страшно. За столом, поред госпођипце Сине, седио је његов колега, учитељ француског језика, Трамблан. Ако Француз опази орден, почеће да ставља непријатна питања, и бламираће га свакако за увек... Да ли да откине орден или да побегне?... Али несретни орден чврсто стојаше на капуту, а и од повратка нема ништа. Брзо притусну десном руком орден и поклони дубоко друштву. За тим седе, без да је коме пружио руку, на једину празну столицу, која била баш преко од колеге му.

»Мора бити да је мало нађефлејисан« мишљаше Спишкин видећи ово чудновато понашање Пусћаково.

Донесоше му супу. Узе кашику у леву руку. Онда му паде на ум, да није у реду у друштву одличних људи, јести левом руком. Да не једе? Да!... Напослетку рече, да је већ јео. »Био сам у посети, код ујака проте... замолио ме... ручај код мене...« Сирома Пусћаков трпио је Танталове муке: супа беше за чудо примамљива... Па како је тек мирисала јесетра! Већ је мислио, да привати орден левом руком, али није смео.

»Примети ће... Па и да не примете, докле ћу држати руку на прсима, као да хоћу да певам? Боже мој, докле ће трајати тај ручак? После њега морам одмах где у гостионицу!«

После трећег јела, баци поглед потајно на Француза. Учинило му се као и да Трамблан није баш особито расположен и да га нешто забринуто гледа, па и не једе. Гледали су се неко време, па им беше још непријатније и погледаше у празан тањир пред собом. »Обешењак један приметио је!« — мислио је Пусћаков. Видим му по лицу да је приметио! Хуља једна, брбљов! Сутра ће директор знати све!«

Гости поједоше и четврто јело и сретно и до петог...

Неки дугајлија, савијена носа, жмиркавих очију, устаде, погладн се по глави и рече:

»Ах... ех... ех... ја узимам себи слободу, ех, да наздравим присутним дамама!«

Сви усташе и латише се чаша. У соби зајечи гласно: Хура! Даме се смеше и нагињу се да се куцају. Устаде и Пусћаков; па је дршао чашу у левој руци. »Лав Николајевићу, молим вас, будите тако добри и додајте ову чашу Настасји Тимофејној. Мора је испити!« С тим се речима обрати на њега један господин, пружајући му пуну чашу.

Пусћаков мораде дакле и десну руку да стави у акцију, услед чега се појави Станислав у свом своме сјају, ал мало изгужване траке. Учитељ побледи као дувар, спусти главу и плашљиво погледа преко. Француз га погледа зачуђено читаво питајући, и затим се на-

ревићевог примио је уредништво др. Деренчин

Бан држи конференције ради строгих мера, које треба да се предузму, да се ти изгреди спрече. На те конференције позвао је државног надодветника, загребачког вел. жупана и загребачког полицајног шефа. Не види се из дотичних вести, да је истима присуствовао и подбан Шпицер-Крајчовић, познат са својих „јуначких подвига“ приликом септембарских арнаутлука против Срба. Пошто је подбан тако омиљена личност у загребачке фукаре и изгредника, да му вичу: „Живио!“ и онда када се он провоза поред њих, а они су баш најбоље „у послу при рушењу и пљачкању, изгледа да ни сада није потребна ни полиција, ни жандармерија, ни војска, да учини мира и реда, већ нека се г. подбан опет само провоза неколико пути кроз разне улице, па ће онда бити мир успостављен, као да није ничега ни било. Нека то бан само опроба, доста је било насиља и самоволе за ово 20 година, нека се сада покуша са „триумфалном“ вожњом подбана.

Полиција је издала строге наредбе о затварању кафана, гостиона и кућа. Прве се морају затворити у 11 сати у вече, крчме у 9, а кућне капије у 7 сати. Нико не сме стојати у друштву по сокаци, а деца и шегрти не смеју после 7 сати излазити. Изгледа, дакле, да се „свемогући“ бан побојава — деце и шегрта.

Грчко источњаци.

(Једно питање.)

Прошле године 26. новембра у седници земаљског сабора, поводом септембарских догађаја у Загребу, председник саборски Васа Ђурђевић у своме говору између осталога рекао је ово: „Изволите и онда, кад дође, а једанпут мора доћи на дневни ред, тај предмет, показати да онако мислите, како данас говорите. А доћи ће, може бити не ће дуго потрајати и питање о том на дневни ред, како се има само називати српско православна црква и вјера“. Ове су речи намењене биле хрватској опозицији, но српски народ није мислио држати за реч хрватску опозицију — но владину странку.

У саборској седници од 30. новембра, дошло је на ред питање, како да се православна српска вероисповед зове. Они, које је народ српски држао за реч, а то је владина странка и „српски клуб“ извукоше се из шкрипца. Но како? Комбиновани одбор богоштовни и правосудни поднесоше предлог за закључак, о коме је било већ говора у „Застави“. Према закључку саборском очекивали смо да ће кр. земаљска влада повући наредбу, којом се српска православна вероисповед мора називати „грчко источна“. Бан Хедервари поводом расправе о предлогу рекао је: „Што се тиче друге тачке предлога одборова — на коју ми је дужност рефлектирати, будући да се збиља тиче једнога дописа кр зем. владе на једнога члана епископата у једној ствари, која се заметнула у уредовању, у ствари, која није докончана — да би се представка синода упутила на владу у ту сврху, да се та расправа концу приведе; то изјављујем, да и ја држим, да је то најпрактичнији начин ријешења овога предмета, и за то ја са своје стране изјављујем, да је и кр. земаљска влада споразумна са предлогом, што га је одбор предложио високом сабору“.

Да ли је св. синод какове кораке чинио да споразумно са кр. земаљском владом реши питање назива српске православне вероисповеди, није нам познато, али знамо да је кр. земаљски статистички уред у Загребу 20 децембра прошле године, дакле после оне саборске расправе, под бр. 7.509 издао упутства парохијалним званима за испуњавање статистичких изказница о мени житељства, по којој српска православна вероисповед у исказима мора називати „грчко-источна“ а краћа ознака да буде: „gi“.

Навешћемо и овај случај. Неки Србин из Барање пре осамнаест година селио се кроз село Бизовац (котар осечки) тражећи себи службе. На путу му жена у том селу роди дете женско и тамошњи римокатолички жупник по нужди крсти то дете. Пре две године парох чепински Јован Магарашевић дозна за тај случај па је путем области затражио да се дотична, сада већ девојка, из матице римокатоличке жупе брише и унесе у матице српске парохије чепинске, где је и надлежна дотична девојка. Кр. земаљска влада наредила је да се девојка има брисати из матице римокатоличке жупе и уписати у протоколе крштених српске парохије. Српски парох је у протоколе крштених увео да су родитељи девојчини „источно православне вероисповеди, но област политичка захтевала је да се вероисповед има означити са „грчко-источна“. Кад се парох томе противио, земаљска је влада путем архидијецезалне конзисторије издала наредбу, да се у протоколи крштених српске православне чепинске парохије мора вероисповед написати: „грчко источна“ а не источно православна.

Споменута владина наредба такође је издана после расправе сабора земаљског. Из овога видимо ми, да кр. земаљска влада не само да није повукла познату наредбу своју да се вероисповед наша мора називати „грчко-источна“, него шта више одређује да и једно парохијално српско звање у протоколима вероисповед не сме означивати са: источно православна него „грчко источна“. Видимо да кр. земаљска влада није споразумно хтела питање назива српске православне вероисповеди решити са св. синодом, како је то обећано било и од стране самог бана.

Васа Ђурђевић, председник саборски ухватио је за реч хрватску опозицију, а ми питамо да ли је „српски клуб“ и бан одржао своју реч? Питамо кад ће земаљска влада решити питање назива вероисповеди? До сада је било времена и да се та ствар реши. #.

Коначна одлука Арнаута.

Добили смо из Пећи веома жалостан и веома занимљив допис. Он не потиче из пера наших редовних дописника. Ово је извештај једног несретног брата Србина, који је без политичких фраза просто и верно описао оно, што се догодило у Пећи. А тим је тај допис још занимљивији.

Он нам показује, да последње султаново изасланство није имало успеха код Арнаута. И показао нам је, и ако то изрично не каже, да баш та султанова изасланства погоршавају положај и одржавају Арнауте у јогунлуку. И показао нам, да султан и његови и сами не верују у реформе, него раде управо на том, да замажу очи Европи, док ствар мало не легне. Уједно нам допис показује, како наша браћа у Старој Србији проведоше Христово Васкресење.

Тај допис гласи:

Пећ, (Стара Србија) 31. марта 1903.

Софталари, које је испослао султан, да умире Арнауте, беху лоше среће, а не испаде им за руком оно, за шта дођоше. Софталарски долазак учинио је огромни утисак на овдашње турско становништво, јер и пре но што дођоше софталари, почела се утврђивати „беса“ између становништва целог косовског вилајета, да никако и на ништа не пристану, него заједнички стоје у вери и завери, па да сви знају шта ће одговорити софталарима.

Баш онога дана, кад дођоше софталари, испослаше овдашњи Турци по свима варошима депеше, (а у она места где телеграфа нема, испослаше људе) са позивом да из сваког места дођу по неколико њих. После два три дана дође их доста из повише вароши по неколико њих, а из села их дођоше читаве гомиле. Кад је дошла тако звана нахија Малесија, у сред дана у суботу прошли су по средини чаршије као дивља зверад. Дођоше наоружани уз ужасну писку и вику, хурлају, те ко год се је нашао по улицама, док је пребегао до куће, имао је доста страха. Не може се описати у каквом су страху била деца и жене.

Прва седница одржата је 28. овог месеца, па одложена је за 30. да се опет одржи, то је и учињено, те је за 30. све углављено. Што се тиче софталарских савета, не примају их и рекоше им: Не можемо ми ваше наредбе усвојити, требало је, да султан његовим личним мухуром (печатом) испошље нама ферман, па би то онда била наша и његова ствар, а не ваша. Софталари су навијали на све стране, али без успеха. Напослетку, кад се софталари не имађаху са чим више одговарати, реше да заједнички (т. ј. два софте и два од грађања као прваци) отиду у телеграфану и да се са султаном преко телеграфа споразумеду. Они су се споразумевали одиста, и ствар је окончана исто као и са софтама, т. ј: „Не можемо усвојити никакве нове бидате (обичаје) док и једног Турчина траје“. Султан им је на њихово крајње решење одговорио: „Ако усвојите које вам се наређује, онда мени и свима вама биће добро, а ако не усвајате, онда ето вам велесиле па шта вам Бог донесе“. На ово се сви још јаче огорчили.

Софталари им још једном представише: „*Примите и послушајте султана као и нас вашу рођену браћу, и дозволите да се упишу бар 2 заптије од Срба, колико да се само може рећи, да су бар два, па ви кроз неко време ако хоћете убијте их, него само за сад нек буде овако, а ви чувајте своје отечество као и до сад*“. Кад је саслушала гомила ове задње речи, то је још већма окуражи, те повикаше: Ово је наше и ничије. Ми не усвајамо нове бидате, па нек буде шта има да буде. Овим је седница закључена.

У понедељник 31. почели су се Арнаути разилазити, и готово су сви отпутовали, осим неколико барјактара, који су остали да поново вежу бесу (заверу) за случај рата.

Сад како грађани тако и Арнаути уписују добровољне прилоге за набављање муниције и баш се доста уписало. Засебно опет уписали су до 1000 карлица „90.000 ока“ коломбаћа (кукуруза) за храну у време рата. Дакле види се да су овамошњи Турци једнодушно устали, те неће баш ништа да усвоје од реформа. Шта ће се из овог њиовог покушаја изродити, то ће брзи дани на јавност изнети.

Ојађено Српство у овим местима очајава. Ево Ускрса на прагу, а Турци су се заверили, да ће да поубијају неколико

смеши, а са лица му нестаде забринутости...

»Јулије Августовићу!« довикну домаћин Французу »молим вас додајте ми ту флашу!«

Трамблан пружи неодлучно своју десну руку за флашу — и Пусћаков опази на капуту му орден. И то није Станислављев, него саме св. Ане! Дакле и он! Пусћаков се насмеши од задовољства и седе на своју столицу... Сад бар немора више да крије Станислава! Обоје пођоше забрањеним путем, па се сад неморају бојати, да ће један другог одати.

»Ах... ах... ах... тако...« узвикну Спишкин, кад опази ордене на грудима оба учитеља.

»Да!« рече Пусћаков »како је то чудно Јулије Августовићу! како су тако мало њих предложени пред свеце! Толико много колега — и само нас двоје добијамо нешто! Заиста чудно!»

Трамблан климну задовољно главом и помилова орден св. Ане.

После ручка пође Пусћаков по свима собама тумачећи шта значи његов орден. Беше весео, али гладан.

»Да сам ја то знао,« премишљаше гледајући Трамблана где се забавља са домаћином — разуме се разговор се врзао око ордена — »ја би обесио Владимиров. Да човек пукне од једа!»

То га је једило. Иначе је био потпуно сретан. Превео: —ко—

поштених грађана Срба, и то баш на дан Ускрса. Ово имамо благодарити Богу и оним људима који казаше за ову намеру, па наравно мораћемо преко Ускрса седети затворени у кућама, Јер се живот не враћа. Докле ће се овако, то једини Бог знаде, а светло Воскресеније Христово нека ублажи овај народ!? Свуда где је Србина и свакоме Србу без разлике, желим од срца да у најповољнијом задовољству проведе „Христиво Воскресење“, а нама јаднима Бог да буде у помоћи.

Пећанац.

Руски лист о догађајима у Србији.

Под овим натписом изашао је ових дана у познатом руском листу „Ст. Петербургскія Вѣдомости“ чланак, који говори о недавном преврату државном у Србији, те вели, да под данашњим владаром у Србији није ово први преврат, који спада управо међу оне многе политичке покушаје, који су Србију довели до овог жалосног положаја, у којем се она данас налази у сваком погледу. — „Жестока борба, коју краљ Александар већ пуних 14 година води против својег рођеног народа, достигла је сада — како нами изгледа — свој врхунац. Ми би од свег срца желили, да ово, што се сада у Србији догађа, не буде имало кобних последица чак и по саму краљевину, а особито у данашњим приликама“.

Писац чланка се чуди, како да се краљ Александар тако мало користио историјом владавине својега предшаственика — оца у Србији. „Зар и за краља Александра треба да је тајна, који су узроци довели и њега самога до престола? Јер не може бити да још и сада верује млади краљ у басну о Милановом својевољном силаску са престола... Пре четири године имадосмо прилику да у овом листу донекле објаснимо овај силазак с престола и да наведемо неке од узрока, који су га изазвали, тако исто и неке од појединости, које су проузроковале изнуђено бегство са престола Милана Обреновића и најпосле за што је за њега не само опасно него чак и савршено не могуће било да остане и даље на престолу, јер су нам тада изблиза познате биле прилике у Србији.

Нами је одмах јасно било, какав је утисак могао чинити последњи догађај у Србији. Па потпуно разумемо, да ово што се сада у Србији догодило, спада међу оне догађаје, који се не могу тако лако забашурити. Нема више сумње ни у томе, да српски народ, поред свег својег стрпљења, неће и овога пута само подметнута му лица — као што је кабинет г. Цинцар Марковића позвати на одговорност за гажење његових права и обећања, која су му дата пред лицем целе Европе, него ће у првом реду и непосредно за све то оптужити самога краља. Даље не само да скоро верујемо, да ће ово што се догодило изазвати опасни излив народњег незадовољства, него смо и убеђени да државни преврат од 25. марта није ништа друго, него коначно разилажење династије Обреновића са својим народом.“ Довде је навео писац чланка утиске, које је овај државни преврат на Србију имао, а сад даље показује, шта о овом преврату мисли Европа и како о њему и само Русија суди.

Нами се чини, вели писац, да у Русији овога пута неће бити више мишљења. Када се погази потпуно свечано задато обећање у виду изјаве, програма владаревог и т. д. то је појава која се никако не употребљује у европској политици. Овако понашање у политици тако јако потсећа на Азију, да они, који овако греше у политици, губе свако поверење од стране оних, који са њима у додир долазе. Па за то и држимо, да је овај поступак краља Александра неполитичан, чак и са гледишта оних строгих саветника, који су без сумње својим саветом и утецали на њега, да овако дело учини“.

Даље вели, да није Србима скоро ни у једној страној држави горе но у Србији. „Ускоро ћемо се уверити, да је свугде личност свакога грађанина више обезбеђе на него у Србији под владом г. Цинцар Марковића и његових компаниона“ ... „Вероватно је да ће у првим тренутцима насиље владе великог утецаја имати, али у таким приликама врло брзо се споразумеју и уједине сви незадовољни елементи у држави а ових елемената — у што ни мало не сумњамо — има деведесет девет по стотака целог становништва.“ — У том случају се влада мора само на физичку моћ ослањати, док се народ у борби овакој морално снажи. Те кад ове две силе ступе у борбу, онда не може бити сумње која ће победити, а особито, кад се зна, да је уз моралну снагу и цела образована Европа...“

Добар одношај, који постоји између српског двора и руског заступника у Београду даје наду, да ће овоме испасти за руком, да убеди краља Александра о прекој потреби, да се мирно понаша према изливима народног незадовољства, који би наступио, а који би уједно и српски народ уверио, да нема зар таквих прилика, из којих се не би могло извући. А све ово да је последњи метак, који је избачен.

Може се очекивати још и појава Владана Ђорђевића — када га послали буду из Беча!

Догађаји у Старој Србији и Маћедонији.

»Глас Црногорца« доноси о догађајима у Ст. Србији и Маћедонији ово:

»Догађаји у Маћедонији у Ст. Србији из дана у дан постају све озбиљнији, а стање народа све несноснije. Мирни старосрбијански српски сељак, радећи на својој њиви служи данас као нишан дивљим Арнаутима, који се, пролазећи поред њега, кладе међу собом, ко га може или не може од прве погодити; па пошто овај, као жртва њихове обијести и разузданости, пане, они с дивљом дреком и смијехом иду у прву крчму, те испијају у част онога, који га је погодио. Као жртва оваквога стања ствари пао је и руски конзул у Митровици, већ сада покојни Г. С. Шчербина.«

Сукоби са усташима.

Хилми-паша јавља, да је последњих дана дошло код села Капаро (сереска санџак) до окршаја између војске и бугарашке једне чете од 40 људи, при коме су погинули 6 усташа а 6 њих рањени. У рањених нашло се Манлихерових пушака и капа са натписом: »слобода или смрт«.

И код села Карлиза дошло је до сукоба при коме је неколико усташа рањено, а неколико погинуло.

Из Трновацика побегло је 80 становника у Бугарску.

Код Кочона (скопски вилајет) побила се војска са усташком четом од 40 момака, па су погинули 8 војника, а чета је умакла за гору.

Војне одредбе у Ст. Србији.

Нови заповедник војске у Митровици, Призрену и Феризовића маршал Омер Ржди паша стигао је у Скопље. Тамо, у северној Ст. Србији, концентровано је 36 батаљона војске, а стићиће још 4 батаљона.

Напади и намети.

И Арнаути и комитетлије нападају на народ, те га глобе најнемилосрдније. Сад су разрезали прирез по Ст. Србији на многа села, те сироти сељани морају да га плаћају, ма колико велики био, само да се сачувају од потпуног уништења имовине и од сигурне погибије. Па и тамошњи Турци плаћају — што морају.

Француски конзул из Кирк-килисе морао је оданде отпутовати, јер су му комитетлије попретили.

Напад на судце у Скадру.

Арнаути пуцали су у Скадру на 2 нова судска приседника (хришћана) на главној улици, па су потом умакли.

Политички преглед.

Угарски сабор. У седници саборској од среде наставиће се расправа о индемнитету. Министар-председник Сел поднеће у седници и предлог о избору квотног изасланства (10 чланова бира доњи дом, а 5 горњи), јер је квота установљена до краја јуна п. р. Сабор ће у једној од првих седница расправљати о овом предлогу.

Двогодишња војна служба. „Бечка Н. Сл. Преса“ доноси да је данас већ ван сваке сумње, да су се сви фактори војне управе сложили у томе, да се код пешадије и топништва заведе двогодишња војна служба. У односним министарствима журе са прорачуном тих реформа. И предлог о двогодишњој служби већ је готов, да ће се јула месеца већ подастрети саборима. На коњицу и један део топништва неће се ове реформе применити, а неће утицати ни на једногодишњу стужбу добровољаца. Посвећени кругови тврде, да ће се број војних обвезаника морати јако повисити кад се ова реформа уведе, а то ће свакако стати и великих материјалних жртава.

Хрватска и Славонија. Јавља се из Загреба, да је универзитетски ректор прибио на црној табли проглас на ђаке, којим их опомиње да не прелазе границе академских прописа.

Правник Елеговић осуђен је у тајној судској расправи ради дражења на три месеца затвора.

У недељу пре подне демонстровали су (о тим демонстрацијама говоримо мало опширније под „Новим Садом“) пред станом подбана Крајчовића и посланика адвоката дра Шварца.

Босна и Херцеговина. Јавља се из Коњица (Херцеговине), да је тамо стигла из шака Штадлерових ишчупана Сала Сикрић и да ће се тамо удати за једног мусломана. Код котарске области рекламовала је своју децу, за коју се ни данас не зна где се налазе. Мора да је из Калајевог великог диспозиционог фонда примила Сала — леп мираз, само да се мусломанска струја мало стиша, јер се она сада удаје за мусломана, а не за католика.

Далмација. При накнадном избору у изборном срезу которских сеоских општина изабран је ономад за посланика у далматински сабор др. Радослав Квекић, посланик на царевинском већу у Бечу и адвокат у Трсту. Изабран је једногласно од 49 српских бирача, дочим хрватска странка није дошла на избор. — Па шта је онда то са „Хрватством“ Боке?

Г. Шпиро Герун, истрајни и заслужни досадашњи уредник задарског „Српског Гласа“ одступио је сада дефинитивно од уредништва, које је преузео г. К. Суботић, адвокатски кандидат. Лист је напустио страначко обележје, те заступа сада у опште српске народне интересе.

Вести из места и са стране.

Београдске опозиционе новине и свето писмо.

Београдске опозиционе новине, што но реч, празне су. Од кад је краљ Александар укинуо нов закон о штампи и увео онај стари, не може се написати никаква истина, и ништа у корист народа, а да се то не заплени, па онда и не оптужи. И буд то свет не прочита, туд још долази до глобе и затвора. У том раду досетише се некоје новине те доносе читаве листове из светог писма. Псалме Давидове, изреке Соломонове, проповеди Христове, посланице апостолске и т. д. И Давид и Соломон и Христос и Апостоли нису штедили невољалство, па ма долазило и са престола. И тако они изводи из светог писма врло много кажу, више но што би говорили дугачки чланци. И заиста је време да се сетимо св. писма. И кад би га се чешће сећали, па и испуњавали оно што у њему пише сасвим би друкче било но што је данас.

Шајкашки посланички мандат пред куријом.

Изборни савет курије отпочео је да расправља о протесту против прошлог избора у Шајкашкој на државни сабор. Као што је познато при последњем

избору победио је владиновца Милу Милосављевића владиновац Стева Јовановић са 53 гласова. Но бирачи Милини уложили су протест због чашћења, мићења и насиља председника изборних Стевана Војнића и др. Павла Турског. Расправа је одложена за други дан.

Војно регрутовање опет одложено.

Угарски министар домобранства је расписом опет одложио војно регрутовање. Та је паредба изишла у данашњем броју званичног листа. У њој је најзанимљивије што се министар јако узда, да ће се регрутовање моћи спровести између 2. и 25. јуна по римском календару.

Руски цар Шчербиновој породици.

Како из Петрограда јављају, поклонио је руски цар Шчербиновој породици 10.000 рубаља. Ова је вест у овој форми посве невероватна. Да је у Митровици погинуо слуга руског посланства, онда би се ова свота могла разумети, но биће да је ово за сахрану Шчербинову.

Енглески краљ у Италији и Француској.

Из Рима јављају да је други део талијанске средоземне флоте стигао у Напуљ. Ту ће причекати и први део флоте који стиже из Алжира, спојиће се с њиме и дочекаће и поздравиће енглеског краља. Енглески краљ се данас у среду кренуо из Малте и сутра у четвртак, ће стићи у Напуљ. Све до понедељника остаће на своме броду и тад ће се кренути за Рим. У његову почаст биће у Риму идуће среде велика војничка смотра. — Из Париза јављају да ће енглески краљ стићи тамо из Рима 1. маја п. р. Из Дијона путоваће засебним возом који ће му председник француске републике ставита на расположење. Тога дана кад краљ енглески стигне у Париз биће у позоришту. „Comédie Française“ свечана престава, другог дана биће велика војна представа у Винсенсу, после подне ће присуствовати коњској утакмици. У вече ће бити свечан обед у Елисеу за тим свечана престава у опери. Енглески ће краљ за време целог свог бављења у Паризу, становати у енглеском посланству. Из Париза вратиће се у Енглеску.

Против војних предлога.

У Српском (Старом) Бечеју одржан је прекјуче народни збор против војних предлога. Против истих говорили су посланици Рајх, Хелеброн, Лукић и Удвари. Интелигенција, поседници, трговци и обртници махом су изостали, чега ради се није могла ни изабрати депутација за Будимпешту.

Концерт Стеве Стојановића.

Други дан Ускрса по подне слушали смо у Новом Саду у великој дворани код Јелисавете концерт. Приредио га је, као што је стојало на плакатима: „Српски Кубелик“ Стева Стојановић уметник на виолини. И ако је све ишло и сувише на брзу руку, ипак се српска публика веома лепо одазвала. Несрпска публика је са свим изостала и многи се бране тиме, да су тек у последњем часу дознали о концерту или нису ни дознали. — Са самим концертом била је публика задовољна. Г. Стојановић још није довршио са свим своје усавршавање на конзерваторијуму и оно „српски Кубелик“ није имало места. Па опет је показао, да се можемо многом од њега надати. Он има много ватре, има и нежних осећаја, а у техници је доста далеко дотерао. Његови звуци још немају сви потребне округлине, те се чини кад-год, као да не хвата праве тонове. Свирао је најтеже ствари, те неке, које је недавно свирао и Кубелик у Новом Саду. Држимо то није требао радити. Max Bruch-ов концерт „D-Moll“, био је још сувише тежак, а најбоље је одсвирао г. Стојановић фантазију свога учитеља Шефчика. Публика је бурно плескала и задржала г. Стојановића у лепој успомени. Биће нам мило ако нам после неког времена и опет дође. — У том случају упозорили би г. Стојановића, да ми негујемо и морамо неговати своје у свакој прилици. И били смо разочарани што нисмо чули ни једног српског звука. Зар нас не би задовољио да смо чули од српског уметника ма и најпростију српску песму? Кад су у новије време долазиле мађарске прве уметнице у Нови Сад, оне су отпевале по једну српску песмицу, а то је учинила недавно и Линдова. Ако и не због другог, а оно бар из обзира према српској публици.

Лед и снег.

Крајем велике недеље било је по целој Европи леда, снега, велике хладноће. Пострадали су и многи наши крајеви. Доносимо само ове извештаје:

Пишу нам из Обровца: На велики петак око 4 сата по подне почео је изненада да пада крупан лед, како не памте овде ни најстарији људи. Лед је био као голубије, а идући Товаришеву као кокошије јаје. На воћу и виноградима је грдна штета. Лед се могао лопатом згртати, а изгледао је као јагода. На многим кућама су прозори полупани и сав кречсмлаћен. По путевима се наилазе убијене тице и омање животиње. Ово је већ друга година узастопце како пада лед, а пре тога за тридесет и шест година није га било. Свет се јако поплашио, па на врат на нос осигурава против леда.

— Параге, 5. априла 1903. Наше је место походио страшан и немио гост. Јуче т. ј. на велики петак око четир сата по подне надвио се на наше село густ облак, из кога почне брзо лити бурна киша уз јаку грмљавину. Не потраја дуго, ал из облака просу се место кише страшан лед, који је добро четврт сахата тако густо падао, да је за тили час земља као у сред зиме побелила. Лед је толико нападао, да су људи морали лопатама од кућа гртати а има га на земљи још и данас, док вам ово пишем. Било га је крупног као орах. Штета је велика. Многи су прозори полупани, куће обијене и откривене, а воће и раније баштенско поврће сасвим скресано и просто у млево сатрвено. Ни усеву на њивама није боље. То је био за нас прави страшни велики петак! Данас нас бије тако јаки и студен северо-западни ветар да мислимо, е је Божић, а не Ускрс.

† Ђорђе Добричић.

Пишу нам из Ирига: Ђорђе Добричић трговац, члан „Матице Српске“ и бивши начелник општине Ириг, после дужег боловања у 72 години живота, преминуо је на велики петак ове године у 5 сати после подне. — Покојник је био добар Србин и Српство је љубио. Био је поштена душа, племенито срце, дарежљиве руке а и одликовао се гостопримством и предусретљивошћу. Наше јавне ствари је пратио. па у самој болести читао је радо редовно „Заставу“ и дан пред саму смрт. Лака му црна земља била!

Председник Лубе.

Председник француске републике Лубе путује сада по Алжиру, да упозна и прегледа ту велику и важну француску колонију.

У почаст српској уметници.

Чески „Hlas Naroda“ доноси ову вест: За неколико дана посетиће Праг славна српска трагедкиња Вела Нигринова и играће као гошћа у народном позоришту. Сећајући се одушевљеног пријема, који је учињен преставницима чешке уметности гђи Матуровој и Лаудовој — Хоржици у Београду, приређује „Словенски Клуб“ и књиж. ђачко друштво „Шумадија“ уз припомоћ „Средишног удружења чешкнх жена“ свечано српско вече и заједничку вечеру у част српске гошће-уметнице, да се одуже за оно гостољубље, којим се српски кругови у оноликој мери исказали према ческим уметницима. То вече одржаће се 24. априла, а биће врло занимљиво, јер је састављен чисто српски програм, који ће извести прве уметничке снаге.

Изјава.

Пошто уредништво »Браника« није хтело да отштампа ову изјаву, молимо уредништво »Заставе« да то учини.

Славно уредништво »Браника.«

Нови Сад.

Умољава се славно уредништво, да изволи у свом првом броју отштампати ову исправку на нотицу, коју је донијело у бр. 32. од 15. марта о. г. у »Бранику.«

1.) Нијесу само »акрадикали« из Србије, већ већина чланова срп. акад. друштва »Зоре« гласали за г. Јашу Томића;

2.) Не треба се чудити нити сматрати ово бирање за »невјероватно« — јер су предлагачи имали у виду његов цјелокупни рад и за слуге за српски народ;

3.) Нијесу »акрадикали форсирали« нити дуљили, већ они, који су радили, да се ствар омете: а што су ипак пропали поред већине, узрок је §. 23. друштвених правила, који захтијева за избор почасних чланова $^2/_3$ гласова, колико их није било;

4.) Услијед тога нијесу само »неки« иступили из Управе »Зорине«, већ је цијела управа дала оставку, пошто је у овоме питању била солидарна.

Беч 5. апр. 1903.

Српско академско друштво „Зора“ у Бечу.

Управни одбор:

Предсједник: Радоје М Јовановић, cand. cult. ing.; потпредсједник и књижничар: Теофил Суботић stud. phil.; I. секретар: Стијепо М. Кобасица stud. phil.; II. секретар: Перо Б. Поповић stud. phil.; благајник: Ристо Милићевић stud. jur. — Одборници: Светозар Стојановић stud. techn.; Урош Тројановић stud. jur.

Брзојави „Застави.“

Стигли 9. априла.

Криза у талијанском министарству.

Рим. Краљ је примио оставку Принетијеву. Министар марине Морин именован је за министра спољних послова.

Упади бугарских чета.

Солун. 500 чланова бугарског мађедонског комитета упали су код Робовишта у Мађедонију. Цео дан су се тукли с турском војском. Од Турака је погинуло 9, а од Бугара 30.

Из угарског сабора.

Будимпешта. У продуженој индемнитетској дебати говори посланик Бакоњи (Кошутовац). Напада министра-председника, што неће да се изјасни у сабору о положају и вели, како је то непоштовање према сабору.

Лијон. На основу закона о лутрији страних држава лијонски суд наредио, да се конфискују сви проспекти лозова угарске класне лутрије у подручију тога суда и да се поведе судски поступак против продавача тих лозова.

Трговина.

НОВИ САД, 9. априла 1903. г. Пшеница прве каквоће нова 7 фор. 60—— н. Пшеница средња 7 ф. 40—50 н. Пшеница лакша роба 7 ф. 20—30 н. Напелица — ф. — н. Јечам 6·10 ф. Зоб 5·70—80 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 30—50 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 76 фор. Сланина сува 76 фор. дебала паљена 76 фор. Све од 100 килограма.

*

БУДИМПЕШТА, 21. априла п. р. — (Извештај Р. О. Раичића са будимпештанског централног трга за живинарске намирнице).

Живина. Довози су смањени, месна се тражња смањила и цене су услед тога попустиле. Посао је лабавији.

Цене домаћој роби:		Цене српској роби:	
Кокошке	К 2·60—2·70	Кокошке	К 2·30—2·40
Патке	„ 2·40—2·60	Патке	„ 2·20—2·40
Гуске	„ 8—9	Гуске	„ 6—7
Ћурке	„ 4—5	Ћурке	„ 4—

Јаја. Довози су смањени цена се поправила, али су им прилике да ће цена опет спасти, јер је Беч и Берлин са 3 крune јефтинији. Посао је чврст.

Цена домаћој роби К 60—63, српској К 58 до 60 сандук.

Воће: Јабуке. Довози су смањени посао је врло лабав пијаца мирна. Цена је штајерској роби К 8—16. Турској 14—.

Крушке. Довоза нема тражња слаба.

Ораси. Довоза нема при слабој тражњи.

Поврће: кромпир. Довози су учестали тражња је слаба цене су од К 4—6.50 — 100 кгр.

Бели и црни лук. Довоз смањен, тражња слаба. Цена је црном луку К 5—7 белом луку 14—16 све од 100 кгр.

Адреса за телеграме: **Raičić, Budapest**. — Адреса за пошиљке робе: R. O. Raičić, Budapest, Centralmarkthalle.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

8. (21.) априла.

Поред слабе понуде и слабе прође цена је непромењена У промету је било 12.000 метарских центи.

Пшеница банатска, продано каквоћа по хект. од 76 до 82 цене од 50 килограма — кр. — пот. до — к. — пот. потиска, продано 4000 м. каквоћа по хектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 7 кр. 95 потура до 8 кр. 45 п. пештанска, продано 700 м. м. каквоћа по хект. од 95 до 80 цена од 50 килограма од 8 кр. 05 пот. до 8 кр. 12 п.; бачка, продано 500 м. м. какв. по хект. од 76 до 78, цена од 50 кр. од — кр. — п. до 8 кр. 22 п. Све на три месеца.

Раж, продано 1300 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 65 п. до 6 кр. 82½ п.

Јечам, продано 1100 м. од 50 кгр. од кр. п. до — 5 кр. 70 п.

Зоб, продано 200 м м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 20 п. до 6 кр. 25 п.

Кукуруз продано 200 цена од 50 кгр. од 6 кр. 15 п. — кр. — п.

Репица, цена од 50 кгр. од — кр. — пот. до — кр. — пот.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 38 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 05 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	121 кр. 45 п.
Угарска крунска рента	92 кр. 75 п.
Аустријска златна рента	121 кр. 50 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	116 кр. 92 п
10 франака стер. (мешачка курс у Лондону)	239 кр. 80 п

Терминска продаја (шлусови).

Жито за април 1903.	7·78—7·79
Раж за април 1903.	6·77—6·78
Зоб за април 1903.	6·00—6·01
Кукуруз за мај 1903.	6·00—6·01

Пробуђена савијест.

Роман **Ал. Н. Будишчева.**

С руског иревео Вељко Лукић-Новица.

(Наставак.) (23)

Пентефријев стиште Беркутову руку, али, како се овоме учини, доста хладно. „Да није већ прекасно за шалу?“ помисли Беркутов. „Можда је већ надошло вријеме да се играмо отвореним картама“. И он се поче лагано примицати писаћем столу.

— Дођосте ли послом? — питаше он пристава поблиједивши олако.

Овај не одговори, него поче озбиљно превртати по својој кожној торби тражећи нешто. Беркутов извуче лагано лијеву фијоку од свог писаћег стола. „Зар је збиља приспјело вријеме обрачуна?“ помисли он и извадивши неопажено из фијоке мален револвер, тури га у свој џеп.

— По каквом сте послу дошли? — запита он Пентефријева донекле охоло.

Овај, на пошљетку, нађе потребне му списе и, звецнувши љубезно мамузама, окрену се к Беркутову.

— Ах, опростите ми, нешто сте ме питали, а ја нисам чуо, убио ме Бог, ако сам чуо! Колико посла, колико посла! Глава ми се окреће. Донио сам вам тужбу, Илија Андрејевић дугује порезна заостатка сто педесет рубаља. Дакако, то су ситнице, али шта ћемо, шта ћемо — служба!

Пентефријев се засмија и преда Беркутову два списа.

„Дакле то ти је то — помисли он — можемо се, дакле, још пошалити“.

— Е, па платићемо — рече он гласно, — идуће недјеље донијеће вам помоћник новце. Сједите, будите мој гост. Би ли чаја? Имам красан коњак.

И Беркутов пође к ниском орману.

— Видјећемо, видјећемо, засмија се Пентефријев, ја зовем коњак манастирским скорупом.

— Зову га још и млијеком од бијесне краве — осмијехну се Беркутов окрајцима усница и метну на трпезу боцу.

Пентефријев одмах наточи у своју чашу златног млијека од бијесне краве. Бјеше то ситан, мршав човјечак, жив и окретан, са великим рђим брковима. Ти бркови никако нијесу пристајали уз његово лице и изгледаше, као да су били скинути са другог човјека и прилијепљени, Бог би га знао зашто, приставу испод носа. Али они су се, то је било очевидно, врло свиђали Пентефрију, и он их је за вријеме разговора једнако гладио, оборивши очи и напућивши што је могао више горњу усну.

— Но како ваши послови? — питаше га Беркутов за чајем. — Мислим, све по мало мијешате?

Пентефријев одмахну руком.

— Не говорите! Знате ли, драги, са Трегубовљевом ствари имаи толико посла, толико посла! Изгубио сам и сан и апетит.

Он заћута, помириса чај, који је мирисао коњаком, гутну два-три пута и поче са уживањем гладити бркове.

— И преко јего посла — надовеза он.

— Зар баш ни на ког не сумњате? — запита Беркутов.

Пристав слеже раменима.

— Како да вам кажем. Јавне сумње, или бар донекле оправдане, нема ни на кога. Одмах први дан после убијства Трегубовљева обавили смо — како вам је познато — преметачину код Пересвјетових. Дакако, ја нијесам хтио ни да мислим, да би се Валерјан Сергјејевић могао на тако шта одважити: рекли шта му драго, али убити човјека — та није то као појести кромпир са маслом. Али — служба, и преметачину смо обавили најстрожије! Ипак је он први комшија Трегубовљев. Но преметачином том није се ништа открило, то јест, буквално готово ништа. Баш, напротив, њихове слуге веле, да је њихов господар пред то два дана боловао, те да није никуд из кревета излазио. Ишли смо — искрено велим — онамо узалуд, и само смо их бадава узнемирили. Настасја Петровна чак је у јаук ударила. Дашто, то је срамота, а она је к томе још нервозна женска!

Пентефријев помириса опет своју чашу и, оставши, јамачно, с њоме незадовољан, прили у њу коњака.

— И ту нам искрсну нова идеја — продужи он. — Испипали смо, између осталог, да се Трегубовљев баштован, Герасим, измолио баш оног дана у јутро, кад је Трегубовљев убијен, да иде кући, а вратио се на салаш тек сутра дан у вече. Он, истина, вели као да га је Трегубов сам послао кући, али то човјек и не мора вјеровати. Како мислите? И тако, ето, дођосмо на ту мисао, да није можда Герасим све то на препреден начин учинио. Дакако не сам, него са собарицом Глашом. Глаша му је отворила прозор на кабинету, а он сам извео је шта већ треба. Затворисмо Герасима и Глашу, држали их недјељу дана и пустили. И не само то, Герасим је још јасно доказао, да је био код куће у селу и у вече, и ноћу, и у зору. Сигурно, он је чист. Е, сад се окрећите како знате. Дозволите ми да се још напалим са коњаком!

Беркутов наточи Пентефријеву другу чашу чаја.

— Изволите, изволите!

Он се диже и ужеже на трпези лампу, јер се било у соби већ са свим смркло.

— То је ужасно замршена ствар — говораше пристав пијуцкајући чај. Ужасно замршена! И знате шта? Ја мислим, да то није никако мужик учинио.

Беркутов погледа разрогаченим очима у Пентефријева.

— Како то?

Овај се осмијехнуо.

— Ето како. Мужик, ако је лопов, заиста ће због хиљаду рубаља поклати сву породицу. Али на двије стотине хиљада рубаља он се не би одважио: он нема толико смјелости. Зна он, да би са толиким силним новцем одмах улетјео као кокош у чорбу. Не, није то опанак учинио, него неко други, који носи кицошке ципеле.

Пристав поче мицати брковима и Беркутову се одједанпут причини, као да он збиља оштро мотри његове заиста кицошке ципеле. „А, голубе, туд ти циљаш — помисли Беркутов — и мене хоћеш да заплетеш у ту ствар. Пази се, голубе, да се не опрљиш!“

(Наставиће се.)

Књижевни прикази.

Српски Књижевни Гласник Уредник Богдан Поповић. Излази два пута месечно у свескама од пет табака. Цена 18 динара (круна) годишње. — Београд. — Књига VIII. Садржај свеске 7.: Приповетке: Зона Замфирова, од Стевана Сремца. — Синови од Симе Матавуља. — Како се умире, од Емила Золе. — Песме Марка Врба, од Јована Дучића. — С дрвећем, од Милана Ђурђића. — У кургама, од Милана М. Ракића. — Стара српска црквена архитектура и њен значај, од Андре Гавриловића. — Земљотрес у Дубровнику (1667.) од Чардена. — Паренезе и максиме, од Артура Шопенхауера. — Књижевни преглед: Јоаким Вујич. Путешествије по Сербији, од Павла Поповића. — Позоришни преглед: »Мона вина«, од Мориса Метерлинка, од Милана Грола. — Уметнички преглед, од Б. — Оцене и прикази: Гете и Сарајлија, од Фил. Левеа, од дра Бож. Чеховића. — »Речник српског и немачког језика« од Андрије М. Матића, од Ђуре Б. Дамића. — Белешке: књижевност.

Голуб Лист за српску младеж. Уређује Јован Благојевић. Излази два пута месечно (с илустрацијама). Годишња цена 3 круне или 4 динара. Година XXV. Број 7. — Сомбор

Српски Музички Лист. Власник и уредник Исидор Бајић. Излази заједно са »Српском музичком библиотеком« један пут месечно. Годишња цена 8 круна или 12 динара. Година I. Свеска 3. и 4. Нови Сад. 1903. Садржај: Савез српских певачких дружина. — Модерни диригенти. — Руске националисте. — Како треба учити свирати. — Предавање о развитку нашег православног црквеног пјенија. — Чешки гудни квартет, од Душана Шамбека. — Прилог гласовирској педагогици. — Словенин изумео нов апарат. — Из српског света. — Дур-Мол.

Додатак: Српска музичка библиотека (ноте). Година II., бр. 6. и 7. Цена 70 потура. »Лаку ноћ« од А. Р. Шантића, сложио Влад. Р. Ђорђевић. — Ајд у војну. Мушки збор. Сложио даворин Јенко. — Боже во имја твоје. Псалам 53. — Градином цвеће. Српска народна песма. — Купи ми бабо волове. Српска народна песма. — Сање. Р. Шуман. Споменак (Petite Mazurka). Исидор Бајић. (Свега шест листи библиотеке).

Позив на претплату.

Са 1. априлом 1903. ступа „Застава“ у другу **овогодишњу четврт,** која излази на 6 страна, **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, који ће од 1. априла такође на 6 страна излазити Овако проширени народни бројеви доносиће расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама итд. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом,

По решењу управе, лист се ником **неће** давати на вересију.

У Новом Саду, 15. марта 1903

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Ред зимње жељезничке вожње.

Важи од 1. октобра 1902. год. до даље наредбе.

Будимпешта — Београд

Станице		Особ. вл. 906	Тер. вл. 944	Брзи вл. 904	Особ. вл. 910	Особ. вл. 908	Муш. вл. 902
Б.-пешта	п.	7^{46}	12^{00}	2^{40}	3^{35}	10^{20}	11^{20}
К. Кереш	д.	10^{41}	4^{10}	4^{34}	6^{32}	1^{58}	1^{37}
„	п.	10^{55}	4^{46}	4^{41}	6^{38}	2^{12}	1^{42}
К.-К.-Халаш		11^{34}		5^{07}	7^{17}	2^{56}	
„	п.	11^{38}		5^{08}	7^{22}	3^{03}	
Суботица	д.	12^{33}	М. вл.	5^{47}	8^{23}	4^{03}	2^{44}
„	п.	1^{22}	922	5^{57}	М. вл.	5^{30}	2^{50}
Б.-Топола	д.	2^{14}		6^{27}	922	6^{29}	
„	п.	2^{18}			4^{10}	6^{34}	
Фекетић	д.	2^{42}		6^{42}	5^{09}	6^{50}	
„	п.	2^{44}		6^{42}	5^{16}	6^{54}	
Врбас	д.	3^{00}	М. вл.	6^{54}	5^{43}	7^{17}	
„	п.	3^{05}	924	6^{56}	5^{44}	7^{22}	
Нови Сад	д.	4^{06}		7^{41}	6^{01}	8^{29}	4^{23}
„	п.	4^{14}	1^{10}	7^{48}	6^{08}	8^{36}	4^{28}
Карловци	д.	4^{36}	1^{38}	8^{04}	7^{30}	8^{57}	
„	п.	4^{37}	1^{39}	8^{05}		8^{59}	
Инђија	д.	5^{22}	2^{29}	8^{34}		9^{42}	
„	п.	5^{32}	2^{30}	8^{39}		9^{52}	
Земун	д.	6^{31}	3^{54}	9^{20}		10^{51}	5^{40}
„	п.	6^{55}		9^{35}		11^{21}	5^{42}
Београд	д.	7^{03}		9^{45}		11^{31}	5^{50}

Београд — Будимпешта

Станице		Муш. вл. 901	Мешт. вл. 923	Брзи вл. 903	Особ. вл. 905	Особ. вл. 907	Мешт. вл. 961
Београд	п.	4^{44}		5^{32}	7^{55}	4^{15}	
Земун	д.	4^{52}		5^{41}	8^{06}	4^{26}	
„	п.	4^{53}	4^{28}	6^{11}	8^{37}	4^{58}	
Инђија	д.		5^{53}	6^{52}	9^{23}	5^{39}	
„	п.		6^{07}	6^{57}	9^{42}	6^{15}	
Карловци	д.		6^{36}	7^{21}	10^{23}	7^{01}	
„	п.		7^{00}	7^{28}	10^{24}	7^{06}	
Нови Сад	д.	6^{13}	7^{28}	7^{43}	10^{45}	7^{31}	
„	п.	6^{18}	М. вл.	7^{50}	10^{52}	7^{31}	
Врбас	д.		921	8^{32}	11^{47}	8^{36}	
„	п.		4^{24}	8^{33}	11^{48}	9^{01}	
Фекетић	д.		5^{35}	8^{45}	12^{05}	9^{19}	
„	п.		5^{42}	8^{46}	12^{06}	9^{22}	
Б.-Топола	д.		6^{01}	9^{02}	12^{29}	9^{47}	
„	п.		6^{06}	9^{02}	12^{34}	9^{52}	5^{17}
Суботица	д.	7^{52}	6^{33}	9^{34}	1^{21}	10^{48}	7^{15}
„	п.	7^{57}	6^{40}	9^{46}	1^{36}	11^{56}	
К.-К.-Халаш			7^{40}	10^{26}	2^{51}	1^{04}	
„	п.			10^{27}	2^{54}	1^{14}	
К.-Кереш	д.	8^{58}		10^{54}	3^{30}	2^{11}	
„	п.	9^{03}		11^{01}	3^{37}	2^{35}	
Б.-Пешта	д.	11^{26}		1^{05}	6^{40}	7^{05}	

Примедба. Црним линијама заокружено значи ноћно доба, а рачуна се од 6 с. у вече, до 6 с. у јутру.

Комплети „Невена“ за 1901. и 1902. год. укоричени, могу се добити по 5 круна у администрацији „Невена“ у Новом Саду.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

К. МАТИЋ

у Новом Саду 259 2-2

треба старијег спомоћника којије вешт продавац.

Ступити може 1. маја или доцније.

ВАЖНО ЗА ПЕГЛЕРКЕ!

William „Scheperad's amerikanische Glanz-Stärke“ (Гланц-штирка за пеглање у плеханим кутијама) може се добити у Сомбору искључиоо код

СТЕВЕ НИКОЛИЋА

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

КОД „БЕЛОГ ГУСКА“. 262 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА РАДЊА

ПАЈЕ МИЉКОВИЋА

У КАМЕНИЦИ

потребује једног спомоћника који српски мађарски и немачки говори. Ступање за 14 дана 268 1—2

УДАВАЧАМА И ЊИХОВИМ РОДИТЕЉИМА.

Чиновник министарства („указни“) из Београда' са платом од благајне 3000 динара (fix, и иначе материјално прилично ситуиран, „без и једне паре дуга“, факултетлија (и на страни — горе) образован, класично и религиозно васпитан, мислен, од пера, говори 3—4 страна светска језика, кроз школе са најбољим могућим успехом са најлепшим изгледом на одличну каријеру, напутан, љубитељ књижевности, уметности, путовања и спорта, момак (28 год.) Шумадинац, одличног здравља, етасит, допадљиве спољашности, црномањаст, од беспрекорне породице, без и једног њеног члана на његовом терету, без икаквих страсти (не пије, не пуши, не узима карте у руке), непријатељ кафане, пријатељ домаћег огњишта, при том практична духа, једном речи најбољих диспозиција за одличног мужа, —

рад је као велики поштовалац преко савског Српства (а пошто му је и мати била „пречанка“) **да се ожени Српкињом-Војвођанком,** и за то газећи пре во предрасуда, јер му је немогуће другаче стећи познанства у том правцу, жели, да се ма и овим путем упозна са госпођицама (па и госпођама јер се ни младе удовице не искључују) кандидат кињама, и најпокорније моли сваку ону, која се осећа да би оваковог мужа била кадра усрећити, (а била би му прилика), да се са својеручно написаним, подробним, горњем опису одговарајућем, описом својих прилика обратити на адресу: **А. Б. В. — Belgrade, restante.**

При томе је највећа важност полаже на потпуну тачност истог описа, јер је кандидат толико истинољубив, да би доцније улажење у траг ма и најмањој нетачности могло целу ствар покварити. Потпуна дискреција, зајемчена чашћу, а и тиме, што на овом писму није потребно стављати никаково име нити ближу адресу, но само какав знак, или шифру, ради могућности продужења преписке.

Исти би се умео показати захвалан и каквом пријатељу-намернику, који би му показао пут среће, известивши га обележеним начином о каквој доброј прилици.

Још моли за извињење извесне нескромности, показане у свом опису (као последице шумадинске отворености), јер је у овој ствари најпреча истина на јој и природна скромност мора с пута. 266 1—

ПРВИ СРПСКИ ФОТОГРАФСКО-УМЕТНИЧКИ И УВЕЛИЧАВАЈУЋИ ЗАВОД

ИВАНА Ј. СТОЈКОВИЋА

У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БРОЈ 25.

У издању подписаног изашла је најновија слика

Др. Јована Јовановића-Змаја,

нашег дичног песника чика Јове.

Слика је од свију досадањих слика, најверније по фотографији израђена у челикорезу на најпостојанијем кина-папиру, у попрсју скоро природне величине 60:80 ц. м. са својеручним потписом. Цена је једној слици само 4 круне; са паковањем 30 потура више.

Препродавцима и школама кад поруче најмање 10 комада за готов новац дајем 25% р бата и франко поштарина и паковање.

По жељи разашиљем исте слике и уоквирене, готове, само да се закаче, оквири су 10 ц. м. широки, прави чешки фабрикат а имадем их на избору златних, антик-златних, црних са антик-златом, и мрких браун са антик-златом. Такав оквир са сликом заједно стаје комад 12 круна, са паковањем 14 круна

Поруџбине се извршују најтачније само за готов новац или пошт. поузећем (Nachnahme). За солидну послугу јамчим. Са одличним поштовањем

ИВАН Ј. СТОЈКОВИЋ,
издавач.

4—50 246

ХП. КРАЉ УГАР. ПОВЛАШЋЕНА РАЗРЕДНА ЛУТРИЈА

110.000 ЛОЗОВА 55.000 ДОБИТАКА

сваки други лов мора се са добитком вући.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК У СРЕТНОМ СЛУЧАЈУ

1,000 000 Круна а премија 600.000 Круна

Многи играчи из моје главне колектуре постигли су лепе добитке.

Цена за I. разред 1/8 К 1·50, 1/4 К 3·—. 1/2 К 6.— или цели лов К 12.

Наручбине поштом извршујем тачно.

Ко жели може лов купити у главној колектури банкарске и мењачке радње

Мирослава Спајића

у Митровици Сремској.

245 5—28

Израђује и позлаћује нове иконостасе.

Старе иконостасе и иконе обновља.

МОТО! Прочитај па запамти
размисли ал' не касни
к' — оном: свој своме.

РУСКЕ право златне и право сребрне золотыхъ и серебряныхъ као и чисто свилених тешких

ТКАНИНА

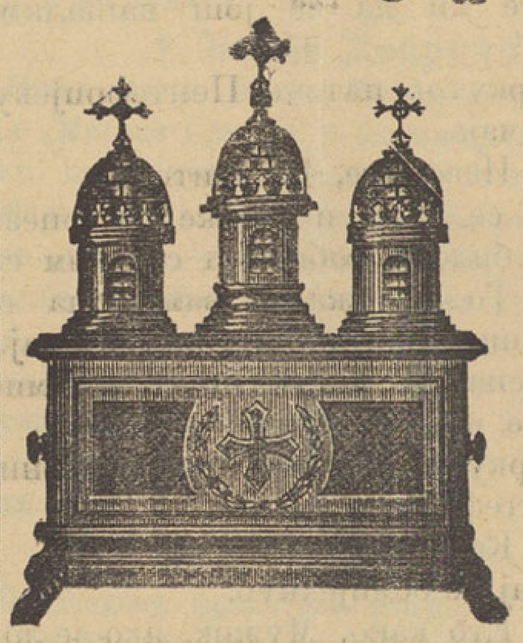

Која црквена општина, ктитор и приложник свете цркве жели имати, приложити и купити;

одежда стихара, литија и барјака

од право руског, као што су некад наши стари куповали право златне и право сребрне као и чисто свилених тешких тканина који је врло леп а богат избор таквих тканина управо из велике православне Русије добила нека се обрати лично или писмено на искључиво прву творницу свих православних црквених утвари, светих икона и историчних слика

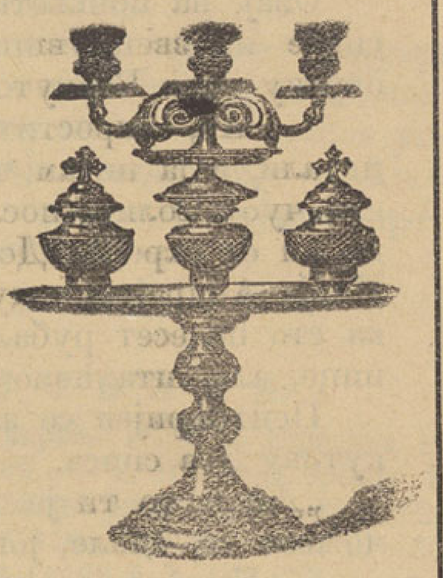

ЛУКЕ К. АЛЕКСИЈЕВИЋА
НОВИ САД.

855 19—

За такове израде већ јавна признања и сведоџбе има

Израђује разне Христове гробове.

Ово пето издање штампано је у 10.000 примерака.

Природно лечење Хладном водом. — Домаће Еванђеље.

Изашла је из штампе — **у петом издању**

КЊИГА за народ и његово благостање,
КЊИГА показаља за здраве и болесне,
КЊИГА златна домаћину и домаћици,
КЊИГА за старо и младо, за мушко и женско,
КЊИГА за сељаке и варошане — родитеље, свештенике и учитеље, земље-раднике, занатлије, трговце и за свакога а наслов је:

ВЕЛИКИ СТВАРНИ НАРОДНИ ДОМАЋИ УЧИТЕЉ

у овој књизи су **упутства како се чува здравље, како треба болесник да се лечи и лекарију употребљава**

са 25 слика корисног и лековитог биља.

ПРИРОДНО ЛЕЧЕЊЕ ХЛАДНОМ ВОДОМ ПО КНАЈПУ.

Обавештаји и практична упутства у земљорадњи, повртарству, воћарству, виноградарству, подрумарству, пчеларству, сточарству, живинарству, кућарству и другим домаћим пословима, — и свима ваљаним поукама за подизање народне привреде.

ДОМАЋЕ ЕВАНЂЕЉЕ ЗА СВАКОГА

по † В. ПЕЛАГИЋУ и другим знаменитим писцима

СА НОВИМ И МНОГИМ ВАЖНИМ И КОРИСНИМ ДОПУНАМА

УРЕДИО И ИЗДАО НА СВЕТ **Д. Ш.**

Књига је штампана на великој осмини, има педесет штампаних табака или 800 страна — има остраг и садржај читаве књиге, да је сваком лако наћи шта му затреба. — Ова је књига до сад штампана у 30.000 примерака.

Цена је само 5 (пет) круна.

Ко узме и плати два примерка добија ТРЕЋИ бесплатно. — За ову књигу набавили смо и лепе платнене корице. — Увезана књига стаје 6 круна; са златним насловом 6 круна 50 потура.

152 7—10

КОМИСИОНО ИЗДАЊЕ СРПСКЕ КЊИЖАРНИЦЕ

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ.

Велика осмина 50 штампаних табака.

са 25 слика корисног и лековитог биља.